

Реферат на тему: "Данилевський Григорій Петрович. Життя і творчість"

РЕФЕРАТ

на тему:

"Данилевський

Григорій Петрович.

Життя і творчість"

Данилевський, Григорій Петрович — відомий романіст. Народився 14 квітня 1829 р., у багатій дворянській родині Харківської губернії. Рано втративши батька, виховувався матір'ю, Катериною Купчиною, утвореною жінкою, талановитою музиканткою. У віці дванадцяти років був прийнятий у Московський дворянський інститут, гуманітарний напрямок якого сприяло розвитку літературних здібностей майбутнього письменника. У 1846 закінчив інститут і надійшов у Петербурзький університет на камеральне відділення юридичного факультету, вивчав економічні і природничі науки, не залишаючи літературних занять.

Учився в Московському університетському пансіоні і Петербурзькому університеті, де скінчив курс зі ступенем кандидата прав. За рік до того, він помилково був притягнутий до справи Петрашевського і кілька місяців просидів у Петропавловській фортеці в одиночній камері. Служачи в міністерстві народної освіти, неодноразово одержував відрядження в архіви південних монастирів. У 1856 р. він був одним з письменників, посланих великим князем Костянтином Миколаєвичем для вивчення різних країн Росії. Йому був доручений опис прибережної частини Азовського моря й усть Дону.

Вийшовши в 1857 р. у відставку, Данилевський оселився у своїх маєтках, був депутатом харківського комітету з поліпшення побуту поміщицьких селян, пізніше губернським голосним і членом харківської губернської земської управи. У 1868 р. Данилевський надійшов було в присяжні повірники харківського округу, але незабаром одержав місце помічника головного редактора "Урядового Вісника", а в 1881 р. був призначений головним редактором цієї газети; складався також членом ради головного керування по справах печатки. У бібліографічному відділі "Урядового Вісника" він дуже часто давав схвальні відгуки про такі літературні явища, що у виданнях консервативного табору зустрічали різке осудження. Мало чудові його поема з мексиканського життя "Гвая-Лир", "Українські казки" (8 изд.), "Кримські вірші" (1851), переклади із Шекспіра ("Ричард III", "Цимбелин"), Байрона, Міцкевича й інших. Удаліше були повісти з малоросійського побуту і старовини, зібрані в 1854 р. у книжку "Слобожани".

Перший роман, що звернув на Данилевського увага великої публіки, — "Швидкі в

Новоросії" (1862), підписаний псевдонімом А. Скавронський. За ним пішли "Швидкі повернулися" (1863) і "Нові місця" (1867). У 1874 р. з'явився "Дев'ятий вал". Повістю "Потьомкін на Дунаї" (1878) починається друга половина літературної діяльності Данилевського, майже винятково присвячена історичній белетристиці. Одне за іншим з'являються: "Мирович" (1879); "На Індію при Петрові" (1880); "Князівна Тараканова" (1883); "Спалена Москва" (1886); "Чорний рік" (1888) і ряд розповідей із сімейної старовини. У 1866 р. Данилевський видав книгу "Українська старовина" (історичні і біографічні нариси). Умер Данилевський 6 грудня 1890 р.

Безпосередньо-художнє дарування Данилевського не велико. Йому зовсім не вдаються характеристика й обробка окремих облич; у нього не вистачає терпіння струнко і послідовно довести інтригу до кінця, він завжди квапливо розплутує її абияк, унаслідок чого жоден роман його не обходиться без того, щоб на сцену не з'явився який-небудь *deus ex machina*. Це повідомляє добуткам його характер анекдотичності, а часом і мелодраматичності. Але він, безперечно, цікавий оповідач, і, за винятком "Дев'ятого вала", усе вийшло з-під його пера читається з великим інтересом. Таємниця цього інтересу лежить у виборі сюжетів. "Дев'ятий вал" тому і нудний, що узятو повсякденну тему, у яку тільки зрідка вкраплені улюблені Данилевськ карні мотиви. В всіх інших його добутках сюжети самі екстраординарні. Три "побутових", по намірі автора, роману Данилевського, що утворять трилогію, присвячену зображенню оригінального життя Приазовського краю ("Швидкі в Новоросії", "Швидкі повернулися" і "Нові місця") не складають виключення. Критика Західної Європи, де Данилевський користується великою популярністю (існує близько 100 перекладів різних його творів), справедливо дала йому за цю трилогію епітет "росіянина Купера". Життя новоросійських степів під кистю Данилевського одержала незвичайно романтичне фарбування. Викрадення жінок, лихі подвиги розбійників, величні швидкі, фальшиві монетники, скажені погоні, убивства, підкопи, збройне опір владі і навіть страті — от на якому незвичному для російського реалізму тлі розігруються надзвичайні події трилогії. Один з деяких у російській критиці апологетів Данилевського, П. Сокальський, ґрунтуючись на другорядних, по суті, подробицях і епізодах трилогії, вбачає в ній "поезію боротьби і праці". Сам автор, у ліричних відступах і постійному прирівнюванні Новоросії до "штатів по Міссісіпі", дуже ясно виявляє прагнення додати набувним подвигам своїх героїв характер протесту проти кріпак апатії, мертвим кільцем що охопило і пана, і мужика.

Не слід забувати, що трилогія Данилевського була задумана і частиною навіть написана в ту епоху, коли діловитість, як протитрута відсталості, спокушала самих великих письменників наших (Штольц Гончарова). Не дивно, що і другорядному таланту Данилевського не удалось виділити в погоні за наживою елементи щиросердечного пориву до сильного і яскравий: спекулятори його тільки спекуляторами і залишилися. Замість "поезії боротьби і праці" набагато вірніше вбачати в трилогії, разом із критикою 60-х років, одну тільки "художню етнографію". У "Дев'ятому валі" Данилевський, в особі Ветлугіна, зробив спробу прямого

апофеозировання "ділового" людини; але цього разу вийшло щось до такого ступеня безжиттєве, що самі гарячі захисники Данилевського визнали спробу безумовно невдалої. Історичні романи Данилевського уступають художньо-етнографічним добуткам його по свіжості і насназі, але вони набагато зреліше по виконанню: у них менше характерної для Данилевського квапливості, і прагнення до ефектності не йде далі бажання схоплювати яскраві риси епохи.

Писав Данилевський свої історичні романи, майже винятково присвячені 2-й половині XVIII сторіччя, з великою старанністю і з прекрасною підготовкою. Він був великий знавець XVIII в. не тільки по книгах, але і по живих сімейних переказах, повідомленим йому розумною і талановитою матір'ю. Окремі особистості, як і в побутових романах, мало йому вдаються, але загальний колорит він схоплює вдало. Кращий з історичних романів Данилевського — "Чорний рік"; особистість Пугачова вийшла недостатньо яркою, але розуміння психології мас місцями доходить до щирої глибини.

До числа найменш удалих романів Данилевського належить "Спалена Москва", де суперництво з Толстим виявилось занадто небезпечним. Зібрання творів видане в 1876 р., 9-е видання в 1901 р. — См. Трубачев, передмова до 6-му видання; Сокольский, "Російська Думка" (1886, XI — XII); Венгеров, "Джерела Словника російських письменників". С. Венгеров.

Використана література:

1. Зарубіжна література. — К., 2000.
2. Література XIX-XX століття. — К., 1998.